

SAYI : 18

MAYIS 1937

CİLT : II

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

İçindeki Yazılar

19 Mayıs Gençlik ve Spor bayramı	B. K. Çağlar
18 Yıl önce	C. A. Gürer
Ayak bastığı belde	İ. H. Sevik
Spor ve Gençlik	A. Daver
19 Mayıs (Şiir)	V. C. Aşkun
Geçmiş günden hatıralar	L. Tekin
19 Mayıs için (Şiir)	N. Dağıstanlı
Son emir	T. Kırıl
Saç dökülmeleri	Dr. Rifat Güngör
Konferans	C. K. Tunçoğlu

YÜCE ŞEF ATATÜRK

ŞAYI : 18 MAYIS 1937 CILT : II

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

YOLUN AĞAÇLARI

19 MAYIS

Gençlik ve Spor Bayramı..

B. K. Ç.

Hepimiz, 19 Mayıs'ın çocuklarıyız. İstiklâlimiz, Cumhuriyetimiz ve inkılâbımız, hepsi, her aziz şeyimiz de 19 Mayıs'ın eseri. Başlangıçların en güzeli 19 Mayıs I.. Bir dâva ve bir maksat için en önemli ve en yönümlü başlangıç, ancak 19 Mayıs olabilir.

Bu sefer de 19 Mayıs, gençlik ve Spor dâvamızın bayramı ve başlangıcı oluyor. 19 Mayıs günü başlanan ve şimdi dünyanın hayran bakışları önünde ufukları kucaklayan ve göklere değen eserin emanet edildiği gençliğin en iyi, en gürbüz ve en dürüst yetişmesi için açılan savaşın bayramı ve başlangıcı..

Sihhatsizlikle, neş'esizlikle, dağınıklıkla, disiplinsizlikle başlayan büyük ve aziz spor savaşının gününü böyle bir emsalsiz tarihe rastgetirmek kadar isabetli düşünceye zor tesadüf edilir. Daha geçen gün, 23 Nisanda, ilerde yetiyecekleri mekteplerin en önemlilerinden birisi olan stadyumda, çocuklar bayramlarını kutluladılar; o gün meclisin açıldığı ve Cumhuriyetin doğduğu gündü. Adını almak için epice bekleyen en aziz yavrumuzun bütün yavrularımızla birlikte bayramını kutlulamışdık. Bu günü de genç Cumhuriyeti emanet ettiğimiz genç Türklerin bayramını yapıyoruz.

Sporcu gençlik ! Günlerin eşsiz manası ve tarihî değeri üzerinde durunuz ve saflarında yer aldığınız dâvanın millet ve devletce ne derece hayatî telâkki edildiğini bir daha kavrayınız.. Spor yaparken sade bir eğlence değil, bir millî vazife yaptığınızı ve bir millî vazife yapmış olmak için hevesinizi ve hareketinizi millete mal edilmiş bir iş haline sokmak mecburiyetinde olduğunuzu düşününüz. Ferdin eğlencesi değil milletin sporculuğu..

Atatürk'ün sporcu çocukları ! Atatürk'ün Samsuna ayak bastığı bu büyük günün yıl dönümünde, yürüdüğünüz yolun bütün milletce yürümesi lâzım bir yol olduğunu birdaha düşünün ve birdaha etrafınıza hatırlatın !.

Bayramınız kutlu olsun...

18 Yıl önce

Cevat Abbas Gürer

Radyoda verilen konferanstan

Kardeşlerim ;

Yüksek salâbetli ahlâkiyle... Metin karakteriyle düşmanlarına bile emniyet ve itimad telkin eden Mustafa Kemal maksad ve gayesine kavuşuyordu.

O;... o zaman şark vilâyetleri sayılan ve Samsundan başlayıp şark, ve cenub şarkı hududlarında nihayet bulan ve memleketin dörtte birini teşkil eden vilâyetlerin üzerinde, halk, memur, asker kitlelerinin başına;... itilâf devletlerinin tamamiyle inkiyadına girmiş bir devletin âleti olur zanniyle umumî müfettiş olarak gönderiliyordu.

Mustafa Kemal: Samsuna hareket edeceği gün Yıldızdan evine döndüğü sırada sabık bahriye nazırı Hüseyin Rauf beyi kapısı önünde buldu, Rauf Bey ilk söz olarak şunları söyledi : " Gitme Kemal; aldığım malûmata göre bineceğin vapuru Karadenizde batıracaklar. "

Hüseyin Rauf beyin malûmatı mevşuk, ve ifadesi samimî idi.

Mustafa Kemal; kafasından o anda şu düşünceler geçti; gidersem tutacaklar... Gitmezsem ne olacak ? !

Gene tutacaklar; hem daha kolaylıkla; ve hapsedecekler.. Kimbilir neler yapacaklar. Ve fakat memleket ve millet ne olacak ? !...

Pek kısa bir an içinde, kapı eşiğinde kararını verdi : Gidecekti.. Ve Rauf Bey'e dönerek " Rauf, dedi, ben gideceğim. Senin de başın sıkışınca hemen bana iltihak et, dedi. Ve iki arkadaş el sıkıştılar ve ayrıldılar.

Mustafa Kemal, yaveri, benimle beraber sahile indi ve kendisini bekliyen bir motorla kız kulesi açığında demirli bulunan Bandırma vapuruna gitti.

Bandırma vapuru, itilâf devletlerinin koyduğu rejim icabı olarak Kız kulesi önünde muayene olunmak üzere tevkif edilmişti.

Vapura bir takım ecnebi zabıt ve neferleri girip çıktı.

Dedikodu yapma spor yap

Mustafa Kemal, vapurun hareketten alıkonulacağını sezerek kaptana şu emri verdi : Bütün sür'atinle Karadenize !..

Vapur kalktı. Boğaz geçildi. Karadenizin yüksek ve azgın dalgaları arasında ilerlemeğe başladı.

Vapur Karadenize açıldıktan sonra : Mustafa Kemal bir aralık kaptanın yanına çıktı. Ve vapurun takib ettiği yolu sordu.

Tam efendi baba, deryadil bir kaptan, takib edeceği bir yolu, tahminle, kararlamaadan itesbit edeceğini söyledi. Çünkü yeni memur olduğu vapurun pusulası bozuk, paraketesi yoktu...

Bunun üzerine Mustafa Kemal, kaptana şu talimatı verdi. « Sahile yakın bir rota çiz, ve hep buna göre vapuru yürüt... »

Bu rota üzerinde hep sahil boyunca yol alan Bandırma vapuru, bin müşkülât ile ve bata çıka üç günde Sinoba varabildi.

Mustafa Kemal Sinopta karaya çıktı. Samsuna kara tarihiyle gitmek için yol ve vasita sordu. Aldığı cevap şu idi :

Ne yol var !.. Ne de vasita !..

Bunun üzerine Mustafa Kemal bir avuç karargâh arkadaşlarına : « Çocuklar ! dedi daha bir gecelik tehlike var, onu da atlatabiliriz , ve tekrar vapura bindiler.

Dalgalar arasında yuvarlanarak nihayet 1919 senesi Mayısının 19 uncu günü, Türk tarihinin bu en büyük kut-sal günü, Salı sabahı Samsuna varıldı.

Samsunda ve Samsunlular arasında hür vatan parçasının bu hür çocukları arasında o tarihlerde itilâf askerleri ve mümessilleri vardı. Buna rağmen Mustafa Kemal'in ilk plânının tecelligâhı Samsun oldu. Çünkü daha fazla bekleyemezdi, vakit geçiyordu İzmirde Ay-dında ve Ayvalıkta ve havalisinde Türkle-ler boğazlanıyordu.

Tarihi hakikatile beraber başlayan ve vaktiyle dünyanın dört bucağına medeniyet götüren asıl bir milletin mah-vına yürüyorlardı.

Güneş zengin şualariyle vatan se-masındaki karanlıkları yırtarken,.. Sahile ilk adımını atan Mustafa Kemal, kendi idaresi ve salâhiyeti hududunu aşarak bütün Anadolu valilerine, bele-lediye reislerine, ordu ve kolordu ku-mandanlarına,... birkaç gün evvel Da-mat Ferid paşanın ziyafetinden birlikte ayrılan Cevat paşanın " bir şey yap-a-cakmısın Kemal , sualine karşı " evet yapacağım , sözünü yerine getiriyor ve bugünkü yüksek Türk varlığının ilk te-mel taşlarını atmış oluyordu..

Sporcu, çirkinin, kirlinin ve kötünün düşmanıdır.

Ayak bastığı Belde

İSMAIL HABİB

Bundan on yedi yıl önce Mayısın tam ortasında Yunanlılar İzmir'e çıktı, ertesi gün de İstanbul'dan üniformalı bir yolcu yola çıkıyor. Bir günün iki ucunda iki çıkış; birincisi apaçık bir ölümdü, ikinci- cisi bir baş içinde bir kararın ışığı; ölüm Akdenizden geldi, ışık Karade-nizden gidiyor; ikisi de iki kaderdir; yok muyuz, varmı yız; yolcu, taşıdığı ka-deri çabuk götür.

Varı dünya ile beraber çökmüştük. Varı dünyayı çökertenler bütün yurdu alevden bir çemberle kuşatmışlardı. Bütün kafalar ancak iki şey düşüneli-yor : Ya bir devletin mandası, ya her yerin kendi başının çaresine bakması. Biri toptan ölüm, öteki parçalanarak ölüm. 16 Mayısın yolcusu kararını ver-di : Kimseye değil ancak kendimize güvenişle kurtulabiliriz. Yanımızda dev-ler varken çöktüğümüz halde çöktüren devletlere karşı tek başımıza meydan oku-mak ; bu karar Himalayayı sallamak gibi birşeydi. Ne yapalım, en yapılmı-yacak iş en verilemeyecek karardan do-ğuyor.

Bu kararın bir dışı, bir içi var; dışı; vatanı çemberliyen düşmanlarla vatanın bağrına uzanan düşmanı haklamak. içi: çöken imparatorlukla biten saltanatı çö-küp bittiği yerde bırakarak yeni bir devlet yaratmak. Dış bitmeden içe gi-dilemez, fakat iç yapılmazsa kazanılan dış hiçe gider. Yeniden ölecek olduk-tan sonra ölümden kurtulmak neye ? Oiden yolcu kararın içini, zamanı ge-linciye kadar, bir sır gibi saklıyacak ve kararın dışını, Anadolu'ya ayak basar basmaz, bir bayrak gibi açacaktır.

Böyle bir yolcu, hem de geniş salâ-hiyetli bir ordu müfettişliği vererek nasıl gönderdiler ? Düşmanımızın düş-manı dostumuzmuş. O, el çabukluğu ile bizi cihan badiresine sokan İttihadçılara kızmıştı; o, Türk ordularını hep kendi siyasetlerine göre harcıyan Almanlara kafa tutmuştu. İşte buna aldandılar, al-dandıkları için gönderdiler, fakat aldan-dıklarını anlayınca da... bindiği vapuru batırmak için arkasından bir torpido çıktı.

— Gitme vapurunu batıracaklar !

Doğru insan dik yürür

Gitmek mi ? Zaten nereye gidiyor ? Ölümden bin kat heybetli olan bütün yurda çöken karanlıktır. Ferdsek zaten öleceğiz, yurdda o karanlık varsa yaşasak ta ölüyoruz. Bir kararın ışığı bir vatanın karanlığına gidiyor. Şimdi o karanlığa bile gidememek; Karadeniz yolculuğu üç gün sürdü; istikbalin üç yıl sürece karanlığı önünde halin üç günlük karanlığı; bu üç günün üstünde biri kara, biri ak; i'ki renkli iki kader titreyip durmaktadır; bu üç günü o üç yıla bir tohum gibi atabilmek; o zaman ak kader gebe kalacak.

Zaman takvimin yaprağında değil içimizde. Dakikayı kimiladtmayan yıllara bedel yılları peşine katan dakikalar var. O üç günlük Karadeniz yolculuğuna kimbilir ne kadar zaman doldu. Vapur gündüzleri, yapışacakmış gibi karaya yaklaşarak; geceleri bütün ışığını söndürüp bir hayalet gibi kayarak gidiyor. Ya bir karaya çarpılmak, ya torpido tarafından batırılmak; kader doğuruyu görenle beraber; yolcu 19 Mayıs'ta Samsuna çıktı.

Samsun artık bizim için sadece bir belde değil; o halecanlı bir deniz yolunun sonu ve çalkantılı kara yollarının başıdır. Üç günlük kısa deniz, üç yıllık uzun kara; yolcu, denizi bitirdiği yerden karanın yoluna girdi; Samsundan Erzuruma, Erzurumdan Sivas'a, Sivas'tan Ankaraya, ve Ankaradan İzmir'e : Bu yollar büyük İstiklâl savaşının yere dizilmiş satırlarıdır; bu satırların anlattığı destan: Samsun artık bir belde değil; o destan ancak Samsundan başla-

Vücudunu ve kafanı işlet

narak okunur.

Vollarla yazılan destanda yolcunun ilk çıktığı yer harab bir mezarlıktı; hükümet konağının yanındaki o geniş mezarlık yerinde şimdi gürbüz bir park var, ve parkın ortasında onun şahlanmış bir at üstündeki heykeli yükseliyor. Büyük işin başında ilk bastığı yerin mezarlık oluşu; yolcu oraya paslanmış demir bir kapıyı bir mezar kapağı gibi kapamak ve yeni bir granit kapıyı bir istikbal gibi açmak için çıktı; giden mezarlık giden saltanattır, ve açılan granit kapıdan şimdi şahlanmış bir at görüyoruz.

Yattığı otel şimdi Halk partisi ve Halkevidir. Validen öğreniyorum, bu bina ile askerî hastane arasına yüz bin liralık yeni bir Halkevi yapacaklar ve binanın önü park kadar geniş bir cadde halinde açılacak. Alt kattaki kütüphaneyi geziyoruz. Bütün duvarlar kitaba ve bütün sıralar okuyanla dolu. Seksenlik bir ihtiyar kalın bir kitaba dalmış, baktım : Lozan kitabı. Bir mazi bir ativi okuyor.

Yukarı çıktık; bir yatak odası, bir banyo dairesi, ve bir çalışma odası. O-turduğu koltuk olduğu gibi duruyor, kırmızımtırak dimi kumaştan bir koltuk Yazı masasının üstünde yüzlük bir sigara kutusu var. Kapağında 19 Mayıs 1335 tarihi görülüyor. Hatıraların garip kerameti; cansız eşya hatıralara bürününce gövdeye ruh girmiş gibi canlanmaktadır. Şu duvarlar birer hafıza halinde gerilmiş gibi; şu alelade koltuğa bir tahtan daha üstün birşey sinmiş, şu sigara

kutusu kendi başına bir destan söylüyor.

Yazı masasının üstünde ayrıca yazılı bir kâğıt duruyor. Kâğıdı camlı bir çerçeve içine almışlar. Kendi el yazısı fakat imlâsı tuhaf, fiil edatları tirelerle ayrılmış, yeni harfin ilk günlerdeki imlâsı. Kâğıdın başındaki tarih 16 Eylül 928 dir. Sekiz yıl önce, millete yeni harfi öğretmek için Anadolu'ya giderken, ilk ayak bastığı beldede, ilk çalıştığı odanın yazı masasında, zigara kutusunun kapağındaki o ilk tarihi görürnce o kâğıdı yazmağa başlıyor. Bu, kendi yarattığı hatıraların içinde kendi hatırasına dalmıştır. O dalmış kendi de ayrı bir hatıra olmuş; hatıra içinde hatıra; kutu ve kâğıt; iki küçük şey, fakat kocaman iki tarih işte yanyana konuşup duruyor.

Kâğıda şu şartlar yazılı : « Saat sekiz çeyrek geçiyor. Yazı odasındayım İsmet Paşayı beklerken bu satırları yazıyorum. Samsuna üçüncü defadır geliyorum. İlk gelişim malumdur. Tarihini gözümün önünde büro üstünde duran uzun sigara kutusunun kapağında okuyorum : 19 Mayıs 1935 »

Ondan sonra bir defa daha gelmiş, bu seferkinden dört sene evvel ve yazı şöyle bitiyor : « İsmet Paşa geldi, yazıyı bırakıyorum. »

On santimlik bir kâğıdı... Bu kâğıt bütün bir milletin bütün okur yazar kütlesini bin yıllık yazının çetrefil aydınlığından yeni harfin alaca karanlığına birdenbire atıvermişti. Hiç unutmam o zaman en sivri kalemler bile yeni harfi hazmetmek için ilk mektebden üniversite sonuna kadar hiç olmazsa on beş yıllık bir zaman istiyorlardı. O kâğıda o yazıları yazan bu iş ancak birdenbire olur dedi, eğer öyle olmasaydı onbeş yıl sonra yeni harfe yeniden başlayacaktık.

Bin yıl önce başlarında agel, sırtlarında maşlah, damarda kan ve beyinde hüceyre gibi benliğimize giren o harfleri sökükle atarak bin yıla yıkıl demek; bunu ancak ve yalnız o kâğıda o yeni yazıyı yazan yapabiliirdi. Güneşe doğma, rüzgâra esme, ve zelzeleye yıkma denir mi ? On santimlik kâğıda « tabiat », in önüne geçilmez bir kuvvü var.

Nerede hareket orada bereket

Spor ve Gençlik

Abidin Daver

Biz, sporun, yalnız heyecanını seviyoruz. O heyecanı da hemen hemen yalnız futbol ile güreşte duyuyoruz. Halbuki spor heyecanı bir gaye değil, bir vasıtaadır.

Hakikatte, sporun, beden terbiyesinin gayesi, gol atmak, rakibin sırtını yere getirmek değildir, sağlam adam, merd insan yetiştirmektir. Nasıl okuyup yazma öğrenmeğe, bilgili ve münevver olmağa, kafamızı ilim ve fenle teçhize mecbursak, vücudlarımızı da öylece sağlam ve kuvvetli yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Çürük vücudlar üstündeki dolgun kafalar, bir milletin varlığını idameye kâfi gelmez. Tam insan kafası kadar kolu da sağlam olan insandır. Sıksa ve hastalıklı bir ilim ve fen adamı, kendisine de, cemiyete de, insanlığa da, kâfi derecede hizmet edemez. Çünkü iyi çalışamaz, çok yaşayamaz. Onun için beden terbiyesine ehemmiyet vermeğe, bunu en iyi ve en fennî şekilde yapmağa mecburuz. Bütün ileri milletlere, medeniyetin ön safında yürüyen, zengin ve müreffeh ce-

miyetlere bakınız, hepsinde beden terbiyesine, son derece büyük ehemmiyet verildiğini görürsünüz. En büyük alimin, en büyük zengininin, en büyük edibin, en büyük mütefekkirin, hatta en büyük san'atkarın yetiştiği memleketler en kuvvetli sporcuları yetiştiren memleketlerdir.

Diyebilirsiniz ki Olimpiyatlarda iki defa dünya futbol şampiyonu olan Üruguay, sizin bu iddianızı cerhedecek bir mahiyettedir. Bu memleket, iki milyon nüfuslu, küçük bir cenubî Amerika memleketidir. İlim, fen san'at, teknik, servet sahalarında büyük ve meşhur insanları yetiştirmiş değildir, yalnız bütün dünyayı yenen futbolcular yetiştirmiştir.

Ben de cevaben derim ki, iyi amma beden terbiyesi demek, spor demek, yalnız futbol demek değildir ki... Futbolda, iki defa dünya şampiyonu olan bu memleketin başka sporlarda ismi bile işidilmez. Bütün himmet ve gayretimizi futbola vermek suretile 11 tane futbol cambazı yetiştirmek her zaman

En büyük servetimiz vücudumuzdur.

mümkündür. Fakat sporun, beden terbiyesinin gayesi 11 hatta 111 futbol cambazı yetiştirmekten ibaret değildir, bütün milleti sağlam ve gürbüz yapmaktır. Ne futbolda, ne de başka tek başka bir sporda muvaffakiyet, onu kazananların mensup bulundukları cemiyet ve millet n demir gibi sağlam, yay gibi çevik insanlardan mürekkep olduğuna delik teşkil etmez. Hakikaten kuvvetli milletler, beden terbiyesine tam bir ehemmiyet veren, muntazam çalışan vücudların terbiyesini bir ilim ve fen haline sokan, sporun mevsime, iklim, yaşa göre her nev'ini yapan insanlardan mürekkep milletlerdir.

Avrupada yaptığım seyahatlerde, yediden yetmişe kadar, herkesin yaşına göre, spor yaptığını gördüm. Çünkü spor oralarda bir zevk, bir iptilâyı, bir heyecanı tatmin edici bir vasıta olmaktan çıkmış yemek, içmek, okumak, uyumak ve eğlenmek gibi bir ihtiyaç halini almıştır. Herkes, gündelik hayatından bir kısmını bedenini terbiye etmeğe vücudunu sağlamlaştırmağa, böylece ömrünü uzatmağa hasretmiş, bunu da yapmanın çaresini bulmuştur.

66 Milyon nüfuslu Almanyada, spor kulüblerine kayıtlı 20 milyona yakın sporcu vardır, milletin mütebaki fertleri de kendi yaşına uygun gelen sporu yapan insanlardır.

Merkezî Avrupada yazın bir seyahat yapınız. Görürsünüz ki Tuna, Ren, Elbe gibi büyük nehirlerin iki kıyısı, bir insan şeridi halinde, güneş ve su banyosu yapanlarla doludur. Bu şeridler, kayalık

boğazlar müstesna olmak üzere, nehirlerin ilk kaynaklarından denize döküldükleri yerlere kadar, uzanıp gider. Hastalar ve yeni doğmuş çocuklar haricinde bütün halk, nehir ve deniz kenarında yüzmekle meşguldür. Kışın aynı insanların en az sarısını karlı dağlarda kayak sporu yaparken görürsünüz. Daha ağaçların tomurcuklanmadığı baharın başlamadığı bir kış sonunda, yağmur hatta sulu kar yağarken Ren nehri üzerinde binlerce gencin kürek salladığını görerek hayrette kalmıştım. O mevsimde bizim denizcilerimiz, henüz kulüblerinin kapısını bile açmaz, fırtınalarının örtüsünü bile kaldırmazlar.

Berlinde, yüksek jimnastik mektebi, yüksek spor mektebi gibi jimnastik ve spor mütehassısları yetiştiren iki âli mektebden başka birçok hususi beden terbiyesi mektebi ve her biri mükemmel bir spor enstitüsü olan kulübler, Alman milletini sağlam ve kuvvetli yetiştirmek için durmadan çalışıyor. Bu diğer bütün medenî memleketlerde de böyledir. Meselâ Yugoslavyada bir beden terbiyesi nezareti vardır. Sıhhat nezareti, hasta insanları iyileştirmek vazifesile mükellef olduğu gibi, beden terbiyesi nezareti de insanları sağlamlaştırıp hasta olmaktan korumak vazifesile mükelleftir.

Medenî dünyada spora, beden terbiyesine bu kadar ehemmiyet verilmesinin en birinci, hatta tek sebebi, bu işin, ferdin ve milletin müdafaası bakımından çok büyük kıymeti haiz olmasıdır. Beden terbiyesi, ferdi sağlam,

Güzelliğin iki şartı : Neşe ve hareket

Gençliği daima himaye ve takdir eden Valimiz Bay Fuat Tuksal
Bir Çeçit Töreninde

gürbüz, kuvvetli ve mukavemktili yaparak millî müdafaa bakımından kudretini artırır. Böyle bir millet, neslin bakası itibarile kudretli bir millettir. Böyle bir millet, en büyük maddî ve manevî imtihanı olan harbe, hasmından daha çok dayanır, cılız hasta insanları bir tarafa bırakırız, hatta vücudleri gevşemiş, yumuşamış, yürüyüşe idmansız, sıcağa, soğuğa tahammülsüz, çabucak yorulup bitkin bir hale gelen askerlerden mürekkep bir ordu, en iyi silâhlarla, en büyük vatanperverlik duygularile mücehhez olsa da yenilmeğe mahkûmdur. Sulh zamanında, silâh altında 200,000 askeri bulunan bir millet, harb zamanında, 2 milyon asker çıkaracaktır. Muvazzaf ordu, mütemadi talimler

idmanlarla, sporcu tabirile anform bir haldedir. Zabitle ve neferile yürüyüşe, harbe, tabiatın mihnet ve meşakkatlerine mütehammil bir vaziyettedir. fakat seferberlik emrile orduya ilühak edcek yüzbinlerce ihtiyat ne haldedir? Eğer millet çiftçi ve sporcu bir millet değilse, bu ihtiyatların ekserisi ham ve idmansızdır. Karşısındaki düşman, bütün, bütün kudreti itibarile faikse, ona ihtiyatlarını idman ettirmek için vakit bırakmıyacak, kendi bedenî üstünlüğünden istifadeye çalışacaktır. Demek ki bilhassa halkının ekseriyeti çiftçi olmıyan milletler ve her milletin ihtiyat zabitleri, çiftçi olmıyanları spora, beden terbiyesine çok ehemmiyet vermek mecburiyetindedir. İşte sporun millî

Şen ol genç kalırsın

19 Mayıs 1919 dan önceki ve sonraki SAMSUN

müdafaa bakımından mühim bir cephesi de vardır.

Yurdu müdafaaya koşacak insanların sağlam vücutlu ve idmanlı olmaları ancak spor yapmalarile kaimdir.

Kendini, ailesini, yurdunu seven her insan spor yapmağa, vücudüne bakmağa mecburdur. Sporcu, beden terbiyesini gündelik ihtiyaçlarımız arasına sokmalıyız. Sağlam ve kuvvetli insan sıhhatlidir, neş'elidir, daha çok çalışır, daha çok kazanır, daha çok yaşar, güzel ve kuvvetli bir nesil yetiştirir. Böylece kendine ve ailesine cemiyete ve millete faydalı olur; yurdun müdafaası için silâha sarılmak mecburiyetinde kalırsa, mutlaka daha iyi harbeder, memleketin istiklâlini, bayrağının şerefini daha iyi korur. Yarın harb olursa bu

güzel vatani cılızlar, sıskalar, tıknefeslerle kurtaramayız. Cumhuriyeti ve Türklüğünü koruyacak olan kahramanlar, çürük vücüdlüler değil, çelik bedenlilerdir.

Kadın Erkek, genç ihtiyar hepimiz yaşımıza uygun sporu yapalım. İstiklâl Harbinde Büyük Başkumandanın "Ordular ilk hedefiniz Akdedizdir ileri!" emrini alınca kilometroları yutarak yıldırım hızile 9 günde Dumlupınardan Akdeniz kıyılarına inen kahramanlar gibi olalım.

Türk milleti için sporun manası ve hedefi şudur: Asil neslimizi gürbüz ve güzel olarak idame etmek ve müstakil yurdumuzu korumak için demir gibi kuvvetli ve sağlam olmak.

Bu gün hep güleceğiz

19 MAYIS

Vehbi Cem Aşkun

Bu gün Türke bir şeref, tarihlere bir ündür,
Tutsaklıktan Türklüğün kurtulduğu ilk gündür !

Bu gün ezdik öz yurda ecel olan başları,
Bu gün çıktı ağzından Atamın son kararı !..

Neydi ah.. O karanlık, o günlerdeki acı,
Sarmıştı dört yanını yurdun yüzbin umacı !..

Padişah saltanatı kurtarmak davasında,
Memleket tek başına kalmış kendi yasında !

Kimi der, öldük artık, kimi der, olsak manda...
Fikirlerde anarşi, şaşkınlık var vatanı !..

Gökler Türkün derdinden yas tutmuş, kara bağlar,
Ateşten bir çenberin içinde Türklük ağlar !..

Gül kurumuş saksıda, bülbül atmış sazını,
Mevsimler karıştırmış baharını, yazını !..

Tarih : Olmaz, yazamam ! Türk ölür mü hiç diyor?
Sıkıntıdan çatlıyor, kendi kendini yiyor !..

Bu ölüm kadar korkunç, alevli kara günde;
Bir kurtuluş güneşi, güldü Türkün gözünde !..

Bu güneşin ışığı, 19 Mayıs günü;
Sardı ülkü, inanla yanık yurdun üstünü !..

Bu güneş, Atatürkün Samsuna inişidir,
Bu, Türkün her düşmanı bir anda yenidir !..

Tarih gibi acunda, bildi ölüm yok Türke !
Bin bir saygı bu günü yaratan ATATÜRKE !..

Geçmiş Günden Hatıralar

Lütfi Tekin

Çetin ve kahredici bir mücadele içinde geçen ve milyonlarca zavallı insanın hayatına mal olan büyük muharebe sona ermiş, mütareke yapılmış ve yenilmez, yenilemeyecek gibi sanılan bir kaç imparatorluk, kiralık mağlup olmuş, topraklarını galip devletlerin kuvvetlerine terk etmişlerdi. Binlerce insan kendi öz yurdlarının hududlarından dışarda müttelik bulundukları diğer devletlerin sınırlarında çarpışarak kanlarını bol bol akıtmışlar ölmüşler, sağ kalanlar ise ya vücutlarından en lüzumlu kısımlarını gayip ederek sakat bir halde yahudda çektikleri hastalıklar, bitmez tükenmez ızdıraplarla, yorgun bitkin bir halde vatanlarına dönebilmişlerdi.

Eski çağlarda Türkün yine kendi öz malı ve asırlarca idaresi altında kalmış ve yüzbinlerce kahraman evlâdının kanı bahasına ele geçirilmiş olan birçok vatan parçası güzel memleketler gayip edilmiş ve birer birer elden çıkarılmıştı bununla beraber asıl felâket ve kara günler henüz hitam bulmuş değildi ve bu felâket, fecaat sahneleri yeniden baş-

lıyordu. Türk milletine yüzlerce sene hükûmet merkezliği yapmış eşsiz İstanbul ve civarındaki kasabalar mütarekeyi müteakip galip devletler tarafından işgal edilmişti. Bundan başka ana yurdun Akdeniz kıyılarının en güzel şehir ve kasabaları birer birer düşman istilâsına maruz kalıyor ve bu güzel topraklardaki Türk vatandaşlar uğradıkları büyük felâketten, gördükleri zulum ve işkencelerden inim inim inleyorken Karadeniz sahillerinin yeşil, zümrüd şirin kasabaları, güzel şehirler halkıda bağrından, etinden zor ile koparılmış bir parça gibi ayrılan, cihan değer vatanın bu güzel şehir ve kasabalarının müstevliler tarafından işgal edildiklerine yüreği yanıyor, kalbi sızlıyor ve gözlerinden kanlı yaşlar dökerek sevgilisinden, yavrusundan ayrılmış gibi tecelli eden bu elim akibetin bu tezahürüne haklı olarak feryad ediyor, çırpınıyordu. Bu hailevi felâket sahneleri acaba bu kadar mı kalacaktı ?

Parçalanan yurdunun aşkile, hüsraniye çarpan kalblerde endişeler, ümitsizlikler

Sihhat en büyük saadettir

korkular henüz bitmemişti ve öyle zan ediliyordu ki, bu işgaller istilâlar vatanın hep o cihetlerine matuf olmayacak ve günün birinde Karadeniz kıyılarının bir çok limanlarında düşman zırhlılarının demirledikleri ve toplarının namhlarını şehir üstüne tevcih ettirerek husule getirecekleri korkudan istifade suretile ihraç ettikleri bahriye silâh endazlarının caddelerde cakalı yürüyüşleriyle ünmayış yaptıkları görülecek ve daha sonra müstemlekelerden alınarak getirilmiş muhtelif renk ve ırkdaki düşman askerlerinin yine ötede beride dolaştıkları görünecekti. İşgal edilen şehirlerden kaçıp kurtularak bu taraflara gelen birçok vatandaşlardan bir Türk için çok acı olan bazı vak'alar dinleniliyor ve bu duyulan öğrenilen acıklı vak'alara, tahammül edilemiyebek gibi olan hadiselerle esef ediliyordu. Nihayet aradan uzun bir müddet geçmeden bu işgal ve istilâlar hakkında duyulan korkular, endişeler günün birinde hakikate inkılâp ederek kendini gösterdi. Karadeniz kıyılarının incisi güzel Samsun, şirin Samsun büyük harb içinde en güzel binalarını, depolarını, birçok evlerini, iskelelerini top mermilerinin tahribatından kurtarmamış ve haftanın heman birkaç gününde ufukda gördüğü düşman zırhlılarının bacalarının savurdıkları dumandan yine geliyorlar diyerek şehrin yaslandığı sırtlar arkasına canını kurtarmak için kucagında emzikli yavrusu sırtında iki yaşındaki ciğerparesile dermansız, mecelsiz halile iltica eden çok kahir çekmiş. Ölüm korkuları ge-

çirmiş anneler, hemşireler, malûl ihtiyarlar, ve fedakâr Samsun halkı mevsimin sisli günlerinden birinde bir sabah ırkenden sokaklardan geçen kadın erkek birkaç kimsenin yüksek sesle söyledikleri endişe verici sözleri duyarak uyanıdılar. Limana iki büyük harb gemisi gelmiş asker çıkaracaklarını.

Bu kara haber sûratle ağızdan ağıza evden eve sirayet etti ve herkes sabah mahmurluğu ile duyduğu, işittiği bu kara haberin keder verici sözlerin hakikat olup olmadığını öğrenmek ve anlamak için sahile gittiler. Deniz okadar sakin ve dylgasızdıkı insana arızasız dümdüz bir ovaya sis çökmüş hissini veriyordu.

Hafif bir sis tabakası ile örtülü bulunan limanda posta gemilerinin demirledikleri mutad mesafeden doha çok uzaklarda, birer heyula heybet ve azametle denize yaslanmış iki büyük düşman diritnovutunun siyah siloetleri göze çarpıyordu. Oittikçe dağılan sisden ve onun arkasından ufukdan yükselen güneşden liman daha vazih görünmeğe başlamış ve şehirde artık tamamilen uykudan uyanmış hayat başlamıştı. İş ve güçlerinin başına gitmek üzere evlerinden çıkan halk limanda gördükleri manzaradan, şehirde biraz sonra sanki çok büyük bir felâket ve fecaat sahneleriyle karşılaşacaklarmış gibi neşesiz ve kederli idiler. Acaba şimdi ne olacaktı? Ve ne yapacaklardı? İşte bu mühim düşüncelerin tesiri altında isteksiz, neşesiz, ümitsiz bir surette iş ve güçlerinin başına giden halk aradan çok zaman geçmeden uzaklardan, iskele tarafından

İşığın girmediği yere doktor girer

gelen muzika sesleriyle caddelere çıktılar ve gittikçe yaklaşan bu muzika seslerinin gemilerden çıkan bahriye silâh endazlarına ait olduğunu gördüler. Bahriyeliler önlerinde muzikaları olduğu halde caddelerimizde dolaşup bir ünmayış yaptıktan sonra gemilerine döndüler. Samsun artık işgal edilmiş sayılırdı. Bununla beraber zırhlılar bir müddet sonra çekilüp gittilerse de Samsunu fiilen işgal etmek için daha başka askerlerin de geleceğine şüphe edilemezdi nitekim bu da oldu. Günün birinde bir zırhlının himavesinde büyük bir nakliye gemisinin Samsun limanına demirlediği görüldü.

Bahtsız Samsunun mukadderatında bu acı ve kara günleri de görmek varmış.

Ogün limana demirleyen büyük bir şilebden dışarıya mavnalar dolusu asker ihraç ediliyordu. Bu asker için daha evvel yerlerde temin edilmişti. Şimdiki Lise binası da bunlara tahsis edilmişti. Samsunun düşman tarafından işgalini görmekle, her Samsunlu ne derece müteellim ise bundan haz duyanlar sevenlerde bulunuyordu. Bunlar gayri müslim vatandaşlardı. Anayurdun düşman eline geçen diğer şehirleri gibi güzel Samsun ve civarında bu suretle artık elden çıkmış oluyordu. Ve biz Samsunlular gayip edilen bu şirin memleket için yanyor ağlıyorduk. Kimbilir belki de bir mucize zuhur etmez ve kurtarmak için kudretli bir el uzanmazsa tekrar ele geçmesi nasib olmayacaktı da o işgal gününden itibaren geçen müd-

det zaafında neler görmedik ve ne acı hakikatlerle karşılaşmadık? Hele gayri müslim vatandaşlardan Rum ve Ermenilerin taşkınlıkları, hakaretleri. Bilhasse Pontos cumhuriyeti teşisi hülyası ile uğraşan, çırpınan unsurlar ve çetelerin ika ettikleri zulum ve gayri insani hareketler biz Samsunlular üzerinde ne silinmez vene fena tesirler bıraktı. Ne kadar acı ne kadar kara günlerdi Tanrım. ve bizler bu kadar ağır felâket ve fecaat sahnelerine nasıl tahammül etmiştik. O günlerin acı hadisatını yeniden yazmak, hatırlatmak icab etse sahifeler dolusu büyük bir kitap meydana getirmek mümkündür. İşte bu hadisatın bu vak'aların devam edeceğideği o kara günler içinde İstanbul, anavatanın Karadeniz kıyısındaki bu bin türlü azab ve işkence içinde puyan olan bahtsız Samsuna 1919 Mayısın 19uncu günü adı cihan tarihlerinde yer alacak olan büyük bir insan, bir dahi asker ayak bastı. Bu büyük insan (Mustafa Kemal) büyük atamızdır. Mustafa Kemal Samsunda birkaç gün kaldıktan sonra Havzaya, oradan da Amasyaya geçiyordu. Bu büyük insanın anayurdı topraklarında bulunuşu bize ve bütün Türklerle bir ümid veriyordu. Ana yurda ayak basışından itibaren geçen pek kısa bir zaman zarfında Mustafa Kemal'in varlığından artık kurtulacağımıza dair kalblerimizde kuvvetli bir iman vücut buluyur ve bu his, bu iman gün geçtikçe kuvvetini arttırıyordu. Atatürkün anayurda uğurlu ayağını bastığı tarih olan 19 Mayıs 1919 gününden itibaren

Spor ebedî gençliğin tılsımıdır

geçen çok kısa bir müddet zarfında vaziyette okadar serî bir tahavvül hasıl oldu ki, vuku bulan bu anî değişiklik karşısında kendimizi yeniden dünyaya gelmiş gibi hissettik ve oh kurtuluyoruz, kurtulacağız artık diyerek kalblerimizdeki imam kuvvetlendirdik. Daha beş on gün evvel, gayri müslim vatandaşlardan gördüğümüz taşkınlıklar ve hakaretlerden eser bile kalmamıştı ve şimdi onlarda tuhaf bir uysallık, garib bir üzüntü ve hissedilir derecede neşesizlik hasıl olmuştu. Hele Sivas ve Erzurum kongralarından sonra hittikçe değişen, iyiliğe doğru giden vaziyette bizlere felâh yollu müjdeliyordu. Yine aradan çok bir zaman geçmedi evvelce bir zırhlının himayesinde gelen nakliye gemisinden çıkan askerlerin yine geldikleri gibi gemilerine alelacele binerek Samsundan ayrıldıklarını sevinçe gördük. Daha sonra limandaki harb gemilerinin gittiğini ve limanda ancak bir Amerikan istasyon torpidosunu kaldığını hayretle gördük. Şu halde gün geçtikçe kudretleniyorduk. Ve artık korkmuyorduk. Büyük dahi Atatürkün açtığı mücadele yolunda ölünceye

kadar uğraşacaktık ve öyle yaptık onun işaret etmiş olduğu yolda ilerledik dindik, uğraştık, yorulduk, kanımızı akıttık ve nihayet kurtulduk.

19 Mayıs 1919 biz Samsunlular bu hayırlı, uğurlu tarihin mesut gününü bir mucizenin belirdiği gün olarak kalblerimizin en kuytu köşelerinde saklıyoruz. Ölünceye kadar saklıyacağız ve ebediyete götüreceğiz. Şüphesiz ki her Türk bizim gibidir. Fakat biz Samsunlular bu büyük günü herkesden, her sandan, her Türkten daha başka anlamıyacak ve hiç bir kimsenin izhar edemeyeceği derecede seviyoruz ve her yılın 19 Mayısını tahaseürle iştiaqla bekliyoruz. Çünkü Atatürk parçalanmış mukaddes ve aziz yurdun kurtuluş savaşına başlamak üzere anayurdun topraklarına ilk uğurlu adımını burada Samsunda attı. Tarihe pırlanta ve altın harflerle geçirilmesi, yazılması lâzımgelen 19 Mayıs ve onun ulu kahramanı ve bize bu büyük ve mesut günleri gösteren büyük Atamız dünya baki kaldıkça sen ölme üzerimizden eksilme, yüce Tanrı seni bizden ayırmasın.

Vücudu güzel tutmamak ayıp işlemektir

Halk Şairi diyor ki :

19 Mayıs için

Nazım Dağıstanlı

Gaygular yağdırır bulutlu gökler
Kan ağlar duygulu yası yürekler
Karalar bağlamış burclar direkler
Kasırğa sam yeli esti yurduma.

Tutsak mı olmuştu koskoca ülke
Zincir mi vurulmuş soy asil Türke
Düşmanlar getirip hep ürke ürke
Yabancı bir bayrak asdı yurduma.

Kalblerde belirdi özgür güleşi
Kulaklar çınladı kurtuluş marşı
Yarattı havamız parlak güneşi
Sıcaklık, aydınlık saçtı yurduma.

Ruhumdan haykırış dedi ki bana
Önder izidir bu öp kana kana
On dokuz Mayısta yeşil Samsuna
Uğurlu ayakla bastı yurduma.

Coşmuştu her yanda alkış selleri
Kurtardı bu nazlı güzel illeri
O Atatürkümün yüce elleri
Ay yıldız bayrağı açtı yurduma.

Savaş Hatıraları :

Son Emir

P. Vzb.

TAHİR KIRAL

Hükümetimiz ve ulusal kültüre ön ayak olan Halk Partimiz Atatürkün millî savaşa başlamak üzere Samsuna ayak attığı gün olan 19 Mayıs senei devriyesinde yalnız Samsunun değil bütün ülkenin bayram yapmasına karar verdi. Bu kardan gayet tabii hiç bir şey olamaz. Çünkü büyük bir zaferle sona eren çetin bir boğuşmanın ilk yumruğu oğün sıkılmıştı. Mustafa Kemalın Osmanlı ordusu paşalığına, maddî rahat ve huzuruna şan ve şerefine birer tekme atarak Anadolunun yalçın dağları arasında Türk milletini kurtarmak ve yaşatmak için bir ferd gibi giriştiği karanlık mücadeledeki bu boğuşmanın er geç iyi bir sonuca varacağına herkesden ziyade biz askerler inanmıştık. çünkü Mustafa Kemalın ne yaman bir komutan olduğunu emrinde harbederek biliyorduk.

Kurtuluş savaşındaki büyük muvafakiyet (Atatürkün kendi ifadeleriyle söyledikleri gibi) Türk milletinin Ata

türkü tanıdığı kadar, Atatürkünde milletini tanıması ve ona güvenmesinden doğmuştur. Atatürkün bu güvenine misal olabilecek bir harb hatırasını anlatacağım :

Cephede büyük harbin son günlerini yaşıyorduk. Bakımsızlık yüzünden perişan ve mahvolmuş olan koca ordu Halebe kadar gelmişti. Üç beş gün sonra bu memleketide terke mecbur olduk çekiliyorduk. Halebin şimalinde düşmana karşı cephe tutan kuvvet çok zayıf ancak birer alay mevcudunda kuvveti olan üç fırkadan ibaretti. Ben o zaman bu fırkalardan birinci fırka yüz dokuzuncu alayda makineli tüfek bölüğü komutanı idim. Fırkamıza Haleb ıslâhiye şosası ve demiryolu mıntakası cephe olarak verilmişti. üzerimizde tahkimat yapacak bir tek kazma ve küreğimiz yoktu. Erlerimiz Şam hastanesinden ve Haleb nekathanesinden tedavileri ikmal edilmeden zaruret dolayısıyla hasta hasta çıkarılmış Mehmedlerdi...

Gençlikten ihtiyarlığa sağlık saklamalıdır

Düşmanın zırhlı muharebe arabaları ve tayyaresinden korunmak için Halebden çekilmeyi gece yapmıştık. Bütün bir gece taşlık arazide yol yürüyen Mehmedlerimiz sabahleyin kendilerine gösterilen arazide baygın bir halde uyuyorlardı. Bu arada bende uyumuştumki acele acele ve fevkalâde bir telaşla uyandırıldım. Muharebede vakitsiz uyandırılmak gayet tabii olmakla beraber bu seferki bım başka idi. İleride keşifte bulunan bir süvari yüzbaşımız düşman süvarilerinin yalın kılıç üzerimize hücumu hazırlandığını haber veriyordu. Bende çavuşlarıma tüfeklerin hazır bulunmalarını emrettim. bekliyorduk. Pek az bir zaman sonra beş altı yüz metro ilerimizden keşif bir bulut gibi düşman süvarilerinin fışkırdığını ve bu bulutun dakikada üçyüz metrodan fazla bir sür'atle bize yaklaştığını görüyorduk. Bütün silâhlarımız işlemeğe başladı. Bu bulut üçyüz metro ilerimize kadar sokuldu ve fakat daha fazla yaklaşmadan geriye döndü. Bunlar gayip olmadan ikinci ve daha kesif bir bulut geri dönenleride önüne katarak yüz metro kadar sokulabildiler ve tekrar kaçtılar. Yalnız sağımızda bulunan fırkamızın yüz onbirinci alay cephesini üçyüz kadar düşman atlısı vardı.

Kahraman Mehmedler geriye dönerek hatlarımızın içine giren bu davetsiz misafirleri beş dakika içinde hakladılar. muharebe meydanında şahlanan atların haykırmaları kılınc ve nal şakırtıları

kesilmiş yalnız yaralıların feryadı yükseliyordu. Çünkü düşman artık hücumdan vaz geçerek muharebe meydanında sayısız ölü ve yaralı hayvan bırakarak kaçmıştı.

Harb sonunda tüfeklerimi geziyordum. Fedakâr nişancım Konyalı Osmana dönerek ve düşman maktûllerini göstererek sordum bu iş nedir Osman I..

Osman mahcubane cevap verdi. Ne yapalım beğim. bizi bir hale koyun diye hani kendileri ayaklarile geldilerde bizde yaptık. Canımız üzerimizde daha ölmedik ki memlekete geçmelerine yol verelim.

Konyalı Osmanın sözü şu dakikada kulaklarımda çınlıyor. Türk memleketine düşman, ancak Türklerin yok olmalarıyla girer ve yerleşebilir. Türk ise dünya durdukça duracak ve yok olmayacaktır. Vatanda tek bir Türk kalıncaya kadar boğuşmak... İşte Türkün vatan müdafaasındaki düşüncesi...

Bu muharebenin ikinci günü çok alçaktan uçan iki düşman tayyaresine tüfeklerimle ateş açmıştım. Süratle geriye dönen bu tavyarelerden sonra bir düşman mükâleme subayı bayraklarla geldi ve mütareke yapıldığını söyledi..

Alaydan gelen bir emir Mustafa Kemalın düşmanla son mücadeleyi yapan orduya teşekkür ve vedasını bildiriyordu.

Oöz yaşlarımızla okuduğumuz bu emrin hafızamda naksettiğim hûlâsası şu idi.

Genç bir baş ancak dinç omuzlar üzerinde durabilir

kesmiş yalnız yaralıların izleri yok-
seliyordu. Çünkü düşman artık hücum-
dan vaz geçerek müttefike meydanında

Halkevinde verilen Çocuk Balosunda bulunanlar

Düşman süvarileri cephedeki hafif
kuvvetlerimizi imha ederek Torosa doğ-
ru serbest ilerilemek maksadile birinci
firka cephesine taarruz etti. Kahraman
askerlerimiz düşmanla fedakârane çar-
pışarak mevzilerinden kıpırdamadılar.

Türkün ölmediğini ve Türkün ölü-
şünün bile kolay kolay çiğnenemeyece-

Düşmanın tüm müttefike atabildiği
ve tayyaresinden korumak için Haleb-
den çekilmedi. Güce ve cesaretiyle

gözü düşmana acı bir ders vererek an-
latan kahraman zabıt ve askerlerimin
gözlerinden öperim. Allaha ısmarladık.
MUSTAFA KEMAL

İşle Atatürkün millî kurtuluş için
19 Mayıs'ta Anadolu'ya çıkmasına ta-
kaddüm eden umumi harbin son ve
sakat millî mücahedenin ilk emri.

Göze güzel görünmeyi gönül çekmez

zindeki saçları [Ronggen olmasın]
taklidi cilt ve yalıtı karışık] ile
düşünülürken sonra izlenim olan ada-
vı için iktisat saçları için önemli maddeler
olan karaman kadavraları. Taklidi bel A.

Saç Dökülmeleri

Saçlardan husule gelen tegayirat in-
tani hastalıklar neticesi husule geldiği
gibi mihaniki kimyevi bunyevi es-
bab, tahtı tesirinde saçların dökülmesi
ve yahut çatlama ve dökülme neticesi
kışılmasını intec eder. Her ne kadar
bu saç hastalıkları hayatı bir tehlikesi
olmamakla beraber musab olan umu-
miyetle çocuğun arkadaşlarına sirayet
ettirmemesi için mektebe kabul edil-
memesi dolayısıyla tahsile devama im-
kân bulamaması ve tedavi edilmediği
takdirde bazı saç hastalıklarının bilhas-
sa başta nedibe ile [iz], saçların kısım
kısım dökülmesi başın fena mayub
şekil alması noktai nazarından ehem-
miyetlidir. Saçlarda husule gelen has-
talıklar küçük çocuklar ve kâhüllerde
olmak üzere ikiye ayrılması lâzımdır.
Bunlarada başta nedbe ile voyahut
nedbe husule getirmeden saçların su-
kutunu intaç ederler ki umumi mevzii
hastalıklar bunda büyük rol oynarlar.

Bunlardan en ziyade saçları düşü-
ren Frengiyi, Verem, Tifo, Orip, Yı-
lancık gibi hastalıklar gelirse de bun-
ların içerisinde en ehemmiyetlisi Fren-
gidir. Frenginin en sarî devri olan
ikinci devrede yani sert yaranın zu-

Başlar da olduğu gibi başın ön ve te-
resine inhisar etmek üzere bir dâks
çıkarmak üzere saçların sıkıltı götü-
mex.

Bu hastalıkta benize ve verasetin
düşük tolu vardır. Vaktinde önüne
çekilmediği takdirde saçların dökülmesi
dan başlıca vaxak başının ortasına kadar
bir dâks çıkarmak üzere saçların sıkı-
hurundan üç elli beş ay sonra bazen
de daha geç olmak üzere saçların soku-
tu iki şekilde kendisini gösterir. Bun-
lardan birincisi seyrekleştirilmesi için
aralarından ağaçları kesilmiş bir orman
manzarasında tesadüf edilen nevidir ki
ekseriyetle görülenide budur.

Diğeri ise saçların münteşir soku-
tuna vücutdaki kıllarda iltihak eder ki
buda enderdir. Mahzû bu gibi intani
hastalıklar neticesi dökülen saçlar tek-
rar çıkarlar. Bazen saç dökülmeleri
[Kadınlarda erkeklerden daha ziyade
olur.] Nazarı dikkatimizi Frengi üze-
rine celbederek dikkatimizi bu noktai
nazardan derinleştirdiğimizde diğer a-
razî tesbit ederek Frengiyi meydana çı-
karıp hastanın ileride husule gelecek
vehim akıbetlerden siyanet edilmiş ve
aynı zamanda saçlarında dökülmekten
kurtulmuş vakajar çoktur.

Diğer intani hastalıklar neticesi hu-
sule gelen saç dökülmelerinin kendisine
mahsus bir vasfı bir şekli yoktur. Bazı
eşhasın vücutları yağlı ve başlarında
kepekli yüzleri sivilceli olurlar ki bu gi-
bilerine seboreik benize derler, ve bun-
lardaki saç dökülmeside vasıftardır. Şu
rasida şayan şükrandılar ki Bayanlarda

Her güzel şey sevilir

Baylar da olduğu gibi başın ön ve tepesine inhisar etmek üzere bir daha çıkmamak üzere saçların sukutu görülmez.

Bu hastalıkta beniye ve verasetin büyük rolü vardır. Vaktında önüne geçilmediği takdirde erkeklerde alınından başlayarak başının ortasına kadar bir daha çıkmamak üzere saçların sukutunu intaç eder. Mevzii esbaptan ileri gelen saç dökülmesi ve tagayüratı bir çok cilt hastalıklarından ileri gelse de ehemmiyetli olarak Trikofisf, Mikrospori [Saç kıran] ve kel gibi hastalıklar olup tedavi edilmediği takdirde bile [hakiki kel müstesna olmak üzere] beluğa vasıl olmakla kendiliklerinden iyi oldukları görülür. Trikokis Mikrospori [Sac kıran] kel gibi mantarlardan ileri gelen saç hastalıkları her ne kadar yek nazarda kepekle örtülü ve üzerlerindeki saçların bir kısmında düşmüş veya kısılmış müdevver beyaz veya gayri muntazam manzarasında görünürse de Amili marazın tetkikinde ayrı ayrı olduğu görülür. Mamafî muhtelif nevi mantarlardan husule gelmelerine rağmen tedavileri hemen hemen birdir. Bunlar bilhassa çocuklar arasında fevkalade sari olduğundan saçlarında kepek ile müterafik levhat görüldüğünden hemen çocuğun tecridile tedaviye alınması lâzımdır.

Tedaviden iyi neticesi alınabilmesi için mantarların saçın nesici içerisinde cexer etrafında bulunması hasebile e-velemirde bilhassa kepekli levhalar ü-

zerindeki saçları [Rontgen olmadığı takdirde cımbız ve yahut karasakız] ile düşürttükten sonra lüzumu olan edeviyeyi tekrar saçların çıkması müddeti olan zamana kadardır. Hakiki kel A-koryon şevlanye denilen mantardan husule gelip başta sarı bal peteği şeklinde kabuklarla fare tüyüne benzer saçlar ve kerih rayihası bulunan ve bazı yerlerinde bir daha çıkmamak üzere saçların sukutu ile beyaz neibeler gösterir.

Bu kelin her ne kadar anlaşılması ekseriyetle kolay isede bazende uzun bir tetkike ihtiyaç hasıl ettirecek eşkalinde nazarı itibare alarak şüpheli vekayide vakit geçirmeden muayeneye revk edilmelidir.

Bu saç hastalıklarını husule getiren mantarlar vücudun kıl iz yerlerinde dahi muntazam halkavi kırmızı ve az-ri kepekli levhat husule getirirler. Korunmak ve tevessune mani olmak için bu hastalık hakkında çocukların mektep muallimlerinin velhasıl küçük çocuklarla yakından alakadar olan eşhasın malûmat sahibi olmaları ve toplu olarak bulundukları mektep vesaire gibi müesseselerde muntazaman muayeneleri yapılması ve hasta çıkan çocukların kardeşleride iyice tetkik ve hastalıklı olanlarda derhal tecrit ve tedavi edilmelidir.

Bu hastalıkları husule getiren mantarlarla mülevves olan meselâ çocukların şapkaları tarak ve saire gibi kullandıkları eşya ve ev hayvanları vasıtasilede sirayet mümkün olduğundan hâs-

Sporcunun kömürü şekerdir

talih mihrakını tamamen söndürmek için onların muayenesi unutulmamalıdır.

Büyüklerin sakal ve bıyıklarında yine bu mantarlardan mütevellit yaraların olmaması içinde bu gibi mülevves traş takımlarının yüzde iki formalin mahlulunda takım ettikten sonra kullanılmalıdır. Bu hastalıktan başka ekseriyetle tesadüf ettiğimiz Pelale denilen başta bir çeyrek veya el aynası cesametinde muntazam müdevver beyaz bir şekilde üzerinde saç bulunmayan temiz levhalar görülür ki eskiden zannedildiği gibi bugün sari olmadığı anlaşılmıştır. Bu gibi ve buna mümasil mikrobu beniyevi veya mantarlar gibi avamülün tesiri olmadan sırf bu moda ya uymak az bir zaman saçları güzel göstermek için bir çok külfeti ihtiyar ederek kendi arzumuza bilmiyerek saçlarda tahribat yaparız. Çünkü saçlarda bir kumaşın mesci gibi bir dereceye kadar hararete tahammül ederler. Netekim altmış beş dereceyi harareti geçtiği vakit saçın nescinde tegayyür baş-

lar. İşte bunun içindir ki yüksek derece hararetle yapılan endülsyonlar, de-kolarasyon için kullanılan ilaçların hemen hemen hepside saçları tahrip için bir vesile olabilir.

Meselâ : Saçların rengini okzijen ve amonyak ile açtıktan sonra muhtelif renklere boyamak için kullanılan ilaçların teaddü zamanla nescinde tegayyür husule getirerek sukutlarını veya kısılmalarını intaç eder. Her ne kadar yapıldıkları vakit cazip bir manzara verir ve bir müddet sonra zahiren bir şey göstermezse de saçların çatladığını kısıldığını ve renklerinin bozulduğunu bir müddet sonra hayretle görülür. Ekseriyetle yine aynı maksatla kullanılan fena yapılmış şampuvan, sabunlar ve yağları gidermek için istimal edilen sular kireç, soda, potas, amonyak gibi maddelerden yapılmış oldukları cihetle saçlar için çok muzır tesirleri vardır. Binaenaleyh bu gibi mihaniki ve kimyevi mevaddın saçlara fena tesirinde düşünerek ihtiyatlı olmak saçların istikbalini noktai nazarından mühimdir.

Dik otur, doğru konuş

(Cevat Kâzım Tunçoğlu) nun Halkevinde vermeğe başladığı (istiklâl ve inkılâp) konulu konferansından

ÜÇÜNCÜ KONFERANS

Parçaları :

- A — Cumhuriyet Halk Partisi ve Altıok..
- B — Halkevleri ve Gençlik..
- C — Gençliğe öğütlerim..

Sayın dinleyicilerim !

Nüfusu fazla olan medeni milletlerin kendi meslekleri istikametinden gayri olan (Ulus Birliği) istikametine doğru gidişlerinde bir kaç partiye ayrıldıkları ve her partinin ayrı ayrı liderleri olup, hiç birisinin ulus birliği istikametinden şaşmıyarak ancak ; yurtları lehine saydıkları birer programları bulunduğunu biliyorsunuz, partilerin çokluğu, nüfus çokluğuna pek az tabidir, partiler adedinin çokluğu, daha ziyade o memleketin kültürel sahadaki ilerleyişine ve bunun yardımı ile de siyasal

malûmatın iyi anlaşılıp yayılmış olmasına, hülâsa münevverlerinin çokluğuna tabidir.

Bir memleketin halkı, o memleketin çoğunluğunu teşkil eden ve soysallığını temsil eden zümredir, o halde bu zümrenin yani halkın kültürel sahada ilerlemesi ve münevverlerinin çoğalması ile bu partiler kendiliğinden meydana geliyor demektir. Kültürel sahada ilerlememiş çoğunlukların kurdukları partiler daima kendiliğinden yok olmuştur. Çünkü bunlar ; münevverlerinin azlığı dolayısıyla gidecekleri (ulus birliği) istikametinden şaşmakta, hükûmet idaresinin ana yolları haricine çıkmakta ve memlekete fayda yerine zararlar vermektedirler. Bu gibi teşekkülleri dağıtmaya hükûmet kanunları ve kuvvetleri müsaittir.

Arkadaşlar !

Bizim gibi, uçurumlardan kurtulup

Kendini koruyan, neslini korur

istiklâlini ve hayatını yeniden kazanmış nkahet halindeki milletler için partiler teşkil, bahse mevzu bile olamaz, bizim yapılacak çok işlerimiz vardır, bizim ; inkişafımız için, bizim ; Cumhuriyet için bir kaç plâna, bir kaç programa ihtiyacımız yoktur, bizim, ulus birliğine doğru giden bir tek partiye ihtiyacımız vardır, bir tek program taşıyan o parti (9 Ağustos 1923) de kurduğumuz, (Cumhuriyet Halk Partisi ve onun şefide, İstiklâlimizi kurtaran ve genç Türk Cumhuriyetini kuran yüce inkılâbımızın yaratıcısı (Dahi Atatürk'ümüzdür) böyle ; Dehası evrensel bir şöret taşıyan değerli bir şef ; dünya partilerine nasip olmamış ve olmayacaktır.

Aynı siyasal partiye mensup insanlar, aynı kanaatlerde birleşmiş insanlar demektir. Bu kanaatler yurdun ve halkın menfaatleri çerçevesinden dışarı çıkmazlar. Bir siyasal parti şefinin şahsiyeti ve yurda yararlığı ; yurdun ve halkın menfaatlerini gözetecek prensiplerin kuruluşundaki sağlamlığı ifade eder. Şef, partisinin bir tek aynasıdır.

Onuncu yıl dergisinden şu cümleleri alıyorum :

(Şef, siyasal kanaatleri prensipler halinde birleştirir, olguulaştırır, fikirlerle aşılır, memleket siyasasına bir istikamet verir, milletin siyasal terbiyesini tamamlar. Cumhuriyet halk partisi bu şefi 1919 Mayıs'ında Anadoluya geçmiş olan Büyük Mustafa Kemal Dahi ve Kahraman şahsiyetinde bulmuştur. Filhakika yaratıcı şef ; Vatani kurtarmak için bütün bir milleti tek maksat etrafında

da topharak (Anadolu ve Rumeli mudafai hukuk cemiyetini) kurduğu zaman (Cumhuriyet halk fırkasının) temellerini de atmış bulunuyordu, bilahare (Halk Fırkası) adını alan (Mudafai Hukuk) cemiyetinin o zaman bir tek gayesi vardı ; düşmanı yurtdan atarak milletin hakiki istiklâlini kazanmak! vatanın kurtarılması için milletin bizzat kendi kendini idare etmesi ve milletin ancak kendi benliğine ve kuvvetine dayanması lüzumu takdir edildi (ve Türkiye Büyük Millet Meclisi) bu temel üzerine kuruldu. Cumhuriyetin ilâmı ilede fırka ; Cumhuriyet ee milliyet esaslarına dayanan tam bir parti halini aldı.)

Arkadaşlar !

Yüce Atatürk ; Partisini teşkil karar verdikten sonra (Halk partisi hakkında) 1923 de halkla yakından görüşmek maksadile yurdumuzun bir çok yerlerini dolaştıkları sırada halkın sorunlarına verdikleri cevapta :

(Milletin ; siyasi fırkaların çatışmasından çok canı yanmış) olduğunu ; (başka memleketlerde fırkaların sınıf menfaatlarını muhafaza için kurulduğunu ve bizde gûya ayrı ayrı sınıflar varmış gibi teessüs eden fırkalar yüzünden malûm olan acıklı neticelere şahit olduğumuzu ; halbuki (Halk Fırkası) dediğimiz zaman ; bunun içinde vatandaşların bir kısmı değil ; bütün milletin dahil olacağını) söylemişlerdir.

Arkadaşlar ! Şefimiz Atatürk, ulusunun hayatı yoluna başını koymuş bir kahraman ken , yurdu -

Sağlam vücutta sağlam kafa

muzun saadeti için halâ durmadan çabalayıp yıpranırken, onun bir tek partisinden başka bir program tasavvur etmek, yurt namına hayinlik ve nankörlük ulusa istiklâl ve inkilâbını atasiyle beraber başaran ve yürüyen büyük Türk milleti bunu çoktan takdir etmiştir. Bu bir tek parti herkesindir arkadaşlar, onda siyasetle berabor yürüyen bir başarı ve yurdun her sahadaki ilerleyişine nurla giden yollar vardır. Onun için, asker, sivil, işçi, amele, tüccar, memur herkes, bütün Türk halkı, Cumhuriyetin bu bir tek partisindendir. Kimseye sen (Cumhuriyet Halk Partisinden değilsin) diyemeyiz, dersek, onu vatansızlıkla itham etmiş oluruz.

Arkadaşlar! Partimizin her sahada feyiz saçan güneşinde, her derstden uzak ferah ve mes'ut güneşleniyor. Cumhuriyetin bahşettiği tam bir istiklâl içinde, yurdumuzun hür ve müstakil havasını seve seve bağrımıza çekiyoruz.. Türk milletini her sahada geliştiren (Cumhuriyet Halk Partisi) programının birinci kısmında gösterilen esasları hep beraber bir kekre daha tekrarlayalım :

(1 — Vatan 2 — Ulus 3 — Devletin esas kuramı 4 — kamusal haklar) aynı programda bu dört esasın tarifi şöyledir :

Vatan — (Türk ulusunun eski ve yüksek tarihi ve topraklarının derinliklerindeki eserlerle ; bugün üstünde yaşadığı, siyasal hızlarla çevrilmiş, kutsal yurtdur. Vatan hiç bir bağ ve şart altında ayrılık kabul etmez bir küldür)

Ulus — (El, kültür ve ülkü birliği ile birbirine bağlı yurtdaşlardan meydana gelen siyasal ve sosyal bir bütündür.)

Devletin esas kuramı — (Türkiye ulusçu, halkçı, devletçi, lâıyk, devrimci bir cumhuriyettir. Türk ulusunun yönetim şekli — Kuvvet birdir, esasına dayalıdır. Hakimiyet hakkını ulus adına Büyük Millet Meclisi kullanır, teşriî ve icrai selâhiyet Millet Meclisinde toplanır, meclis ; teşriî selâhiyeti doğrudan doğruya kendi kullanır. Yürütüm betgiside kendi arasından seçtiği Cumhuriyet başkanı ile onun tayin edeceği hükûmete bırakır. Türkiyede mahkemeler müstakildir, parti ; Devlet müşkülleri nin en doğrusunun bu olduğuna kani dir).

Kamusal haklar — (A : Yurtdaşların ferdi ve sosyal özgünlük, eşitlik, dokunulmazlık ve mülkiyet haklarını barınmak ; Partimizce başlıca esaslardandır. Bu haklar ; Devletin varlık ve onuruna sızı ile bucalatmıştır. Ferdi ve hükmi şahsiyetlerin kınarı, kamu gasiye aykırı olmayacaktır. Kanunlar bu esasa göre konacaktır. B : Parti ; Yurtdaşlara hak ve ödev vermekte kadın, erkek ayırmaz. C : Sayılav seçimi kanunu yenilenecektir, yurdumuzun genel şartlarına göre vatandaş ; yakından tanımakta olduğu ve inandığı şahısları ikinci seçmen olarak ayırmakta serbest bırakmayı ve sayılav seçimini bu yünden yapmayı demokrasi gereğine en uygun buluruz .

Arkadaşlar ! Cumhuriyet halk par-

tisinin esaslarını tekrarladık, şimdi size prensiplerinin mevzularını incelemeye kalkarsam çok uzun sürecektir. Bu konuların izahlı şekillerini halk partisinin halkevlerindeki kitapsaraylarda ve parti kitaphanelerinde bulabilirsiniz, bu programı okuyanlarınız bile bir daha okuyup incelemelisiniz, partimizin şu gösterdiğim programı (Ulusal kuraatımızdır. Arkadaşlar !) Onun her tekrarında, onun her tahlilinde yurdun saadetine doğan güneşten feyizler toplamış oluyoruz .

Sevgili yurtdaşlarım !

Dünyada mevcut partilerin maddî ve manevî değerlerini ölçmek için gayelerini ve programlarını incelemek, o memleketin o günkü vaziyetine göre fayda ve mahzurlarını incelemek kâfidir. Hiç uzatmadan diyebiliriz ki ; (Genç Türk Cumhurluğunun bir tek partisi) ; İstiklâlini kuran ve inkilâbını yürüten değerli milleti için : Bütün dünya partilerinin kendi yurtlarına gördükleri ve görmekte oldukları işten daha yüksek ve daha kutsal vazifeler yapmıştır, müdafai hukuk cemiyeti olarak kurulan bu millî ve siyasî partimizin dünkü ve bugünkü başarılarıyla yarım haber veren programlarını sevinç ve iftiharla görüyoruz !.. Partimizin programında (Altı Anayolu) vardır, bunları partinin esas prensipleri meyânında arzetmiştim, Cumhuriyet Halk Partisinin işareti bu altı anayola uzanan (Altıok'tur). İstiklâl ve inkilâbı candan duymuş, Cumhuriyet mefhumunu tamamiyle hazmetmiş, partimizin

altı anayolunda yürümeği ülkü edinmiş olan her türk ; Altıok işaretini her nerede görürse kendi benliğini görmüş gibi bir iftihar ve sevinç duymalıdır, bu işareti göğsümüzde, başımızın ucunda, evimizin, dükkânımızın en yüksek yerinde taşımakla kendi benliğimize sarılmış ve bu uyarlıkla vatanı bağrımıza basmış kadar derin ve ulusal bir haz duyarız... Bu altıok bize neyi gösteriyor ve bizi nereden getirip nereye götürüyor, her Türk ve Atatürk çocuğu bu yolda kuvvetli ve şaşmaz bir iman taşıyor !..

Arkadaşlar ! Cumhuriyetçiyiz, çünkü : (Ulus hakimiyeti mefkûresini en iyi ve en sağlam surette tatbik eden devlet şeklinin Cumhuriyet olduğuna kaniiz) Cumhuriyetçiyiz, çünkü ; Cumhuriyet ağacının verimli dallarından hayat topluyor sığındığımız gölgesinde tam bir istiklâl ve bütün dünyanın takdir ve gıptasını çekerek yaşıyoruz..

Arkadaşlar, Ulusçuyuz, çünkü : (ilerleme ve gelişme yollarında ve arıslusal temaslarda ve münasebetlerde Türk sosyetesinin çağdeş uluslarla yana yürümesini esas biliyoruz) Ulusçuyuz, çünkü : Türk olduğumuzu biliyoruz, ne sūdümüzden, ne kanımızdan şüphemiz var, Bozkurtlardan kalan bir ülkümüz var ve bunu evrensel bir tarihle inan ediyoruz .

Arkadaşlar ! Halkçiyiz, çünkü : (hiç bir ferde, hiç bir aileye, hiç bir sınıfa, hiç vir cemaata ayrı bir mevki vermiyen, kanun nazarında herkesi bir tutan yurtdaşları hakkı biliriz) (Ferdi ve sos-

Gençliğinde dik duranın ihtiyarlıkta beli bükülmez

Özü, sözü doğru ol

yal hayat için iş bölümü bakımından türlü hizmetlere ayrılmış bir sosyete tanımak esas prensiplerimizdendir) . Halkçıyız, çünkü : İstiklâl savaşını başarmağa hazırlanırken başımızda kendimizden, içimizden, kalbimizden biri vardı, ve istiklâlimizi halkın el birliği ve kırkbin köyün çoğunluğunu temsil eden Türk ordusuyla başardık, ordu ve halk birbirine karışmış, kaynaşmış bir tek (ulus birliği) halinde yaşarken ve Halk partisinin şefi millete baş ve bu başta (Baş Kumandan) iken.. O milletin her ferdi nasıl halkçı olmaz ! . .

Arkadaşlar, Devletçiyiz, çünkü : (Devletin, yurdu ve halkı en asrî bir soysallığa doğru götüren projelerini biliyoruz, bayındırlık, ekonomik sosyal ve kültürel olan bu krogramlara ihtiyacımızı takdir ediyor ve devletle beraber devletleşiyoruz) Devletçiyiz, çünkü : Cumhuriyet idaresinin devletçilik sistemile halkımızın şimdiye kadar kavuşmadığı hak geçmez kanunlara, ve her sahada devletin kırkbin köyünün kırkbin derdine uyan başarıları görüyoruz, bu kanun ve bu başarıları, yine kendi vekillerimizle kendimiz düşünüp devlete ve cumhuriyete mal ediyoruz !

Arkadaşlar, Lâyıkız ; Çünkü : (Dinin bir vicdan işi olduğuna, dünya ve devlet işleriyle siyasadan ayrıldığına kaniiz, bütün kanunların, tüzüklerin ve usullerin yapılışında ve tatbik edilisinde en son ilim ve teknik esasları ile asrın ihtiyaçlarına ve uyulmasını prensip olarak kabul etmişizdir) Lâyıkız, Çünkü : Münevveriz, anlayış, değerlendirilish,

beğenish, giyinish ve yaşayışımızda şuur-suzluktan kurtulduk, Türkün lâıyıklığı, Türkün vakur kanında tam manasını bulmuştur. Lâyıkız, çünkü : Din felsefesinin milliyet ülkesine, yüz yıllardan beri süren üstünlüğünden doğan son uçurumlara yetişen nesildeniz . .

Arkadaşlar, İnkılâpçıyız, çünkü : (Ulusumuzun sayısını özverilerle başarmış olduğu inkılaplardan doğan ve olgunlaşan prensiplere bağlı kalmak ve onları korumak ihtiyacını takdir ediyoruz) İnkılâpçıyız, çünkü : Ulusal inkılâbımızın değerini bilen ve onu yaratılardanız...

Sevgili Vurtdaşlarım !

Yurdumuzun birçok yerlerinde açılan ve her sene sayısı çoğalan Halkevlerinin adını (Cumhuriyet Halk Partisi Halkevleri) dir.

19 Şubat 1932 Halkevlerinin açılması tarihidir. Halkevleri halk partisinin, gözü, kulağı ve dilidir. Halkevleri halkın ruhunu ifade eden birer ışıak, halk partisi ise bu ışıığa öz ateşi veren ulusal bir varlıktır.

Onuncu yıld ergisinden ahyorum :

(Cumhuriyet halk fırkasının yaptığı büyük inkılâbın, benliğine sindirilmesi lâzımdı, inkılâp en derin manasiyle bütün varlığımızı yeni bir hayata ve yeni bir istikamete götürüyordu, bu yeni görüşü halka telkin ederek, yeni zamanın anlayışına göre milleti, tek tek fertler halinden çıkarak, onları görüş, anlayış ve yapıda bir birlik haline sokmak ve onun için varlığını inkışaf ettirmek ve benliğinin derinliklerinde kaymayan

Güzelliğin temeli sağlıktır

emsalsiz kıymetleri meydana çıkarmak vazife idi. Fırkanın görüşüne göre milletimizin hususi vasıflarına uyacak yollardan yürüyerek her derecedeki resmi tahsil dışında, onu bir halk terbiyesi ile yükseltmek elzemdi. Bunun için cemiyet hayatının ve kültür hayatının yeni anlayışlarla ve cemiyetimizin kendi unsurlarından kurulacak yeni ve milli bir teşekkülün çalışması beslenmesiyle düşünüldü, bu fikir fırkanın üçüncü büyük kongresinde yapılan nizamnameye halk evlerinin sokulması neticesini verdi ve uzun tetkiklerden sonra etraflı bir talimatname yapıldı.

Halkevlerinde ne mahiyette olursa olsun « gerilik ve beynelmilelci » fikir yer bulmaz.. Halkevleri inkılâba sadık ve milliyetçi bir havanın bütün vatandaşları saran samimi bir kardeşlik duygusu içinde çalışıyorlar, Halkevlerine girmek ve orada çalışmak için fırkaya girmek şartı yoktur, bununla beraber halkevleri, mahallindeki fırka idare heyeti âzasından birisinin reisliği altında çalışıyor) .

Şu halde arkadaşlar ! Halkevlerinin asıl ödevi, Halk Partisinin altıok istikametini halka aşlamak, halkın her türlü dertlerini dinlemek, ekonomik, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını görmek, bilmek ve elinden gelen maddî ve manevî yardımları yapmak, yaptırmak ve yaptırılmasını partiden ve hükûmetten istemektir, hükûmeti temsil eden ilbaylar partiye başkan olarak kabul edilmişlerdir. Şu halde İlbaş İlçebay ve daha küçüğe doğru gidilerek, muhtarlara kadar olan

her idare adamının, etrafındakiler ile birlikte partiden olmaları ve parti programlarına göre hareket etmeleri tabii bir hal almıştır. Çok derin bir görüşle verilen bu karardan sonra hükûmetin parti yolundaki çalışmaları, halkevlerinin başarılarına göze çarpacak derecede kolaylıklar vermiştir, bu kolaylık şüphesiz halkın menfaatinadır. Yalnız, halk evlerini idare edenlerin halka karşı olan ödevlerinde azm ve başarı sahibi olmaları esastır.

Arkadaşlar ! Halkevleri, Cumhuriyet Halk Partisine yazılı olan ve olmayan her yurtdaşa açıktır, halkevlerimizin bildiğiniz dokuz çalışma şubesi vardır ; Simdi size bu şubelerin nasıl çalışmaları lâzımgeldiğini anlatacağım :

Birinci şube — (Dil, Tarih, Edebiyat) bu şubenin çalışma konusu: 1 — Tarih cemiyeti programına göre çalışmak. 2 — Söz derlemek. 3 — Ata sözleri. 4 — Eski eser bulmak ve korumak. 5 — Türk büyüklerinin hatıralarını halkla birlikte anmak. 6 — İstiklâl ve inkılâbe, edebiyat ve felsefeye konferanslar tertip ederek halka ülkülerimizi aşlamak.

İkinci şube : (Güzel sanatlar)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 — Modern musikiyi halka hazmettirmek 2 — Şehir bandosu teşkili. 3 — Millî türkülerini toplamak ve notaya almak. 4 — Tezyini kadın işlerine önem vermek. 5 — Mimari ve resme halkı alıştırmak ve sevdirmek. 6 — Halka musiki dersleri vermek, radyo ve müsamerelerle modern musiki ziyafetleri

Her yaşta hareket

tertip edip halkı alıştırmak.

Üçüncü şube : (Gösterit)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Millî temsillerle halkın ulusal heyecanını harekete getirmek ve dünle bugünün mukayesesini yaparak Cumhuriyetin değerini halk önünde incelemek ve anlatmak. 2 — Halka sahnenin nezâletini aşılama.

Dördüncü şube : (Spor)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Sporun memlekette inkişafına çalışmak. 2 — Arsiulusal müsabakalarda kazanacak ve Türk milletini temsil edecek kudretleri halkın içinden seçip yetiştirmek.

Beşinci şube : (Sosyal yardım)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Muayene evleri ve dispanserler açmak. 2 — Halka sihhî konferanslar vermek. 3 — Sihhî müzeler kurmak ve halkın istifadesini temin edebilmek. 4 — Sıkıntı çeken muhtaçlara para ve eklemek. 5 — Şefkat ve süt damlası müesseseleri meydana getirmek.

Altıncı şube : (Halk dershaneleri ve kursları)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Dil kursları açmak. 2 — Halk okuma evleri açmak. 3 — Ziraat dersleri vermek. 4 — Dikiş ve nakış dersleri vermek.

Yedinci şube : (Kitapsaray ve yayım)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Halkın istifade edeceği şekilde kitapsaray açmak. 2 — Halka yarar

her türlü eserleri toplamak ve bastırıp yapmak. 3 — İstiklâl ve inkılâba dair eserler bulmak ve yapmak.

Sekizinci şube : (Köycülük)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Köylülerin sağlık, ziraat, ve hayat bilgilerini artırmak. 2 — Köylerin sihhî ve hayatî şartlara uygun bir hale gelmesine çalışmak. 3 — Yeni rejimi ve yüksek inkılâbımızın prensiplerini köylüye anlatmak. 4 — Köyde bayram çekme merasimine önem vermek. 5 — Köylü toplanması ve ahengini temin etmek ve düzenlemek.

Dokuzuncu şube : (Müze ve sergi)

Bu şubenin çalışma konusu : 1 —

Millî kültürün ilerlemesine ve eski kıymetli eserlerimizin saklanmasına yardım. 2 — Şehir müzesi ve sergideki bir çok ince sanat eserlerimizi halka göstermek ve anlatmak. 3 — Eski eserler zevkinin halka aşılması ve millî duygunun eski eserlerle de harekete getirilmesi ve ulusal hislerin artırılmasına yardım etmek.

Sayın dinleyicilerim !

Halkevlerinden âzami istifadeyi temin edebilmek için halkımızın ve gençlerimizin de bu sunduğum amaçlara programlara hevesle mukabele etmeleri icap eder ki, karşılıklı çalışmadan bir netice alınabilsin.

Bukünkü Türk gençliğinin yolu nasıl olmalıdır, buna size, kendi yolunu kendi şüirimle tekrarlarken sunmuş olacağım :

Y o l u m

Dallarında meyvedir her bir sevincim, acım,
Ben yurt aşkı taşıyan bir yeşermiş ağacım!
Bu aşkı kim taşımaz (Atatürk'den) olurda,
Ben ölünceye kadar kök salacağım yurda!..

Doğarak ulusumun değerli benliğinden,
Yurdumun bu sevinçli, ferah gününden esen
Tatlı rüzgârdan bana Tanrım bir hayli çektir!..
Çünkü benim de bir gün hazanım gelecektir!..

Köylünün, şehirlinin penbe, yeşil bağında,
Yurdumun rüzgârile, yurdumun toprağında
Her adımda aşkımdan bir iz bırakıp yarın

Sürüklenecek olan hazan yapraklarımın
Bu toprakta çürüyüp gitmesi.: oh ne mutlu!
İçim bundan sevinçli, kalbim bundan umutlu...

Ulusü özlemeye çaresiz katlanarak,
Hergün biraz eriyip hergün biraz yanarak
Yurda kırıntıları döküp kayıp olacağım,
Ben kendi be ligimi vatanda bulacağım!

Gömölmek değil öyle yanına sevgilimin;
Karışıp gideceğim kanına sevgilimin,
Bağrıma hiç ummadık bir saadet dolacak!
Kabrim bir yerde değil (vatan kabrim olacak!)

Gövde kafayı yaşatır, kafa gövdeyi işletir

Sevgili dinleyicilerim !
Hepinizin adına gençliğe hitab ediyorum !

Ey Atatürk çocukları ! İstiklâl ve inkılâba dair konuşulan ve yazılanları dinle ve tekrarla.. Bu ; senin için ulusal bir zevk olsun, (İnkılâbı seven ya-

par) cümlesinin her münevvere yüklediği ödevden kendi hissene düşeni yapmaktan kaçınma, Cumhuriyeti sev ve Atatürk'ün sana hitabını satır satır kelime kelime incele ve ulusal kıraatının kutsal bir suresi gibi gönlüne yaz ve onunla öğren !..

Cumhuriyet bir bahçe, ulu çiçekleridir,
(Atatürk) bu bahçeye nur veren (Tan yeridir)
Doldu gönüllerimize gün gibi azar azar
Tan yerinden ışıklar.. tan yerinden ışıklar !..

Hazmettik bu ışığın bahşettiği hakları,
Ey Türk genci, ey yurdun baş veren başakları !
Atatürk ve onunla çalışan nesli dinle !
Bu genç Cumhuriyeti canın ve servetinle

Korumak sana düşer..
Aşkından da bağışla.. kalbinden de ona ver..
Umutsuzluğu bırak,, yasları silkele, at
Hayat genci ol.. hayat!..
Barışı sev, tetik dur !
Vurmak isterlerse vur!..

Devleti bil, onu say, yükselt kanunlarını..
Şerefle kur yarını,
Kara ve kötü gören gözleri oy, dili kes,
Kalmasın emanete hayinlik eden nefes !

Atatürk kalbimizdir, hayatımız, bütünümüz !
Atatürk bizlerindir, biz Atatürk'ünüz !..

Binbir saygıyla canla
Onun kurduğu yolda koşalım heyecanla !..
Yolumuz (Halk Partisi), halkın gösterdiği iz..
Bu izden yürüyelim, (durmıyalım düşeriz !)

Her yaşta spor vapanın başı yücuduna yük olmaz

Yayın Direktörü : Mümtaz Arkayın
Basıldığı yer : Güneş Basımevi — Samsun